

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	674
Land:	Kina
Kilde:	Regeringskansliet, Utrikesdepartementet
Titel:	KINA- Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer: situationen per den 31. december 2021
Udgivet:	22. juni 2022
Optaget på baggrundsmaterialet:	6. november 2023

Denna rapport är en sammanställning grundad på Utrikesdepartementets bedömningar. Rapporten gör inte anspråk på att ge en fullständig bild av läget för de mänskliga rättigheterna, demokrati och rättsstatens principer i landet. Information bör också sökas från andra källor.

KINA – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer: situationen per den 31 december 2021

I. SAMMANFATTNING

Kina är en enpartistat utan allmänna och fria val. Politisk opposition är inte tillåten. Situationen för mänskliga rättigheter i Kina är allvarlig och har ytterligare försämrats de senaste åren, i synnerhet vad gäller medborgerliga och politiska rättigheter.

Statsapparaten genomsyras av kommunistpartiet. Rättsväsendet är underställt kommunistpartiets kontroll och partiets inblandning är särskilt påtaglig i politiskt känsliga fall. Vid anklagelser om brott mot nationell säkerhet har rättsväsendet särskilt stora befogenheter att driva rättsprocesser i hemlighet. Godtyckliga frihetsberövanden och påtvingade försvinnanden förekommer, även utanför Kinas gränser.

Den kinesiska konstitutionen garanterar åsikts- och yttrandefrihet. Yttrande-, press- och informationsfriheten är dock i praktiken kraftigt inskränkt. Personer som rapporterar om politiskt känsliga frågor löper stor risk att trakasseras, hotas eller gripas. Såväl traditionella som sociala medier granskas och regleras. Både direkt och indirekt censur är utbredd. Utländska journalister vittnar om att förutsättningarna för att rapportera från Kina har försämrats. Utrymmet för det civila samhället att verka är mycket begränsat och fortsätter att krympa. Flera civilsamhällsaktörer har anklagats för brott mot den nationella säkerheten.

Antalet personer som avrättas varje år är en statshemlighet. Enligt Amnesty International avrättade Kina flest personer i världen år 2020. Tortyr förekommer trots att det är förbjudet enligt lag.

Allvarliga och systematiska kränkningar av personer som tillhör religiösa och etniska minoriteters mänskliga rättigheter förekommer, i synnerhet i Xinjiang och Tibet. Språklig, kulturell och politisk assimilering av minoriteter har blivit ett allt viktigare politiskt mål och metoderna för att uppnå målet har blivit hårdare. Ett mycket stort antal uigurer och personer som tillhör andra minoriteter hålls godtyckligt frihetsberövade i interneringsanläggningar. Det finns uppgifter om att barn till frihetsberövade placeras på statliga institutioner, även utan föräldrarnas samtycke. Fällande domar och oproportionerligt hårda straff för brott mot nationell säkerhet fortsätter att vara vanligare i Xinjiang och Tibet än i övriga Kina. Omfattande övervakning, inklusive genom digitala ansiktsgenkänningssystem, förekommer, liksom inskränkningar i rörelsefriheten.

Den teknologiska övervakningen har ökat i omfattning i hela landet, inklusive användandet av artificiell intelligens. Övervakningssystemen kontrolleras i regel av lokal polis. All insamlad data och personuppgifter står till myndigheternas förfogande.

Kinas ekonomiska utveckling har under de senaste årtiondena möjliggjort förbättrad levnadsstandard, bland annat vad gäller hälsa, utbildning och social trygghet, för flera hundra miljoner människor. Enligt regeringen uppnådde Kina 2020 målsättningen att hela landets befolkning ska befinna sig över den nationella gränsen för extremfattigdom. Samtidigt kvarstår stora skillnader inom landet vad gäller levnadsstandard och inkomst.

Våld i nära relationer förekommer i alla samhällsskikt, både i städer och på landsbygden, dock har den allmänna medvetenheten om problemet ökat. I januari 2021 definierades för första gången sexuella trakasserier i lag. Sedan 2018 har censuren av feministiska konton på sociala medier hårdnat.

Utrymmet för hbtqi-personers aktiva deltagande i samhället har begränsats sedan 2020. Flera hbtqi-evenemang som tidigare år arrangerats har tvingats att ställa in efter påtryckningar från lokala myndigheter.

Kinas nolltoleransstrategi mot spridning av covid-19 har inneburit relativt få covid-relaterade dödsfall men även rigorösa tvångsåtgärder, bland annat plötsliga nedstängningar av bostadsområden, skolor och ibland hela städer under längre perioder.

II. RÄTTSSTATENS PRINCIPER

Rättsväsendet är inte oberoende utan underställt kommunistpartiets kontroll. Rättsliga organ på alla nivåer verkar under ledning av så kallade politisk-juridiska kommittéer som övervakar det rättsliga arbetet och genomförandet av partipolitiken på det rättsliga området. Partiets inflytande är särskilt påtagligt i politiskt känsliga fall. Domare måste vara lojala mot kommunistpartiet.

Begreppet rättsstatlighet är vanligt i den officiella retoriken, men innebär inte ett rättsväsende som är fristående från staten och kommunistpartiet.

Kommunistpartiets ledning betonar vikten av att upprätthålla partiets ledarskap i skapandet av ”en socialistisk rättsstat med kinesiska särdrag”. Kina rankas på plats 98 av 139 länder i *World Justice Projects* rättstatsindex 2021.

Korruption förekommer. Enligt *Transparency International's* index över upplevd korruption rankades Kina på plats 66 av 180 granskade stater år 2021.

Arbetet mot korruption blir alltmer institutionaliserat. År 2018 inrättades en särskild nationell tillsynsmyndighet med ansvar för det övergripande arbetet mot korruption. Myndigheten införlivade även kommunistpartiets disciplinkommission som har särskilda befogenheter att utreda partimedlemmar. Den Nationella tillsynsmyndigheten är inte en del av det ordinarie rättssystemet men har utredningsbefogenheter och kan hålla misstänkta i förvar. Den kan också med tvång återföra kinesiska medborgare som befinner sig utomlands, och som misstänks för brott, till Kina.

I och med inrättandet av den Nationella tillsynsmyndigheten skapades ett nytt utomrättsligt system för frihetsberövande, kallat kvarhållande i häkte (*linzhi*). Varje år frihetsberövas tusentals personer inom ramen för systemet. Frihetsberövandena sker i hemlighet och de som frihetsberövas har inte rätt till juridiskt biträde eller rättslig prövning. Det finns rapporter om att tortyr förekommer.

Rättssäkerhet

Rättssäkerheten är bristfällig. I praktiken betraktas åtalade som skyldiga, i synnerhet i politiskt känsliga fall. Åtalade frias ytterst sällan och de som vägrar att erkänna skuld får ofta hårdare straff. Andelen fällande domar ligger årligen på 99,9 procent enligt officiella siffror. Det förekommer att

såväl kinesiska som utländska frihetsberövade tvingas till offentliga, tv-sända erkännanden.

Enligt regelverket ska alla domar, utom de som rör statshemligheter eller minderåriga, publiceras i Högsta domstolens öppna databas över rättsfall inom sju dagar efter att dom meddelats. I praktiken publiceras emellertid domar selektivt. Politiskt känsliga fall publiceras sällan. Under 2021 togs samtliga domar och rättsliga beslut som rörde ”nationell säkerhet” bort ur databasen.

Vid anklagelser om brott mot nationell säkerhet har rättsväsendet särskilt stora befogenheter att driva rättsprocesser i hemlighet. Definitionen av vad som utgör ett brott mot nationell säkerhet är otydlig och brottsrubriceringen används ofta godtyckligt. Oproportionerligt hårda straff för brott mot nationell säkerhet fortsätter att vara vanligare i Xinjiang och Tibet än i övriga Kina.

Försvarsadvokater begränsas alltmer i sin yrkesutövning. Bristande insyn i förundersökningar, otillräcklig tillgång till information och begränsade möjligheter att träffa klienter är vanligt förekommande. Advokater måste vara medlemmar av det partikontrollerade advokatsamfundet *All China Lawyers Association*. Flera advokater som arbetat med fall som av kommunistpartiet ses som politiskt känsliga och som rört möjliga kränkningar av enskildas mänskliga rättigheter har fått sina advokatlicenser indragna. Vidare har flera av dessa advokater godtyckligt frihetsberövats och dömts till fängelse för omstörtande verksamhet. Vittnesmål om tortyr under häktningstiden förekommer.

Straffrihet och ansvarsutkrävande

Medborgare som anser att deras rättigheter kränkts har möjlighet att få sin sak prövad genom ett system av skriftliga klagomål. Ett klagomål ställs i första instans till lokala myndighetskontor. Högsta och slutgiltiga instans är nationella administrationsbyrån för offentliga klagomål och propositioner i Peking. Det förekommer att personer som rest till Peking för att framföra sina klagomål till den högsta instansen hindras från att göra detta och i stället tvingas tillbaka till hemorten av lokal säkerhetstjänst. Flera av dessa har sedan hållits utomrättsligt frihetsberövade på hemorten under en period.

III. DEMOKRATI

De politiska rättigheterna och de politiska institutionerna

Kinas grundlag fastslår att landet är ”en socialistisk stat som lyder under folkets demokratiska diktatur”. I praktiken är Kina en enpartistat utan allmänna och fria val. Politisk opposition är inte tillåten. Öppen och organiserad kritik mot makthavare kan ge långa fängelsestraff. Enligt grundlagen sker samarbetet mellan kommunistpartiet och övriga åtta registrerade partier ”under kommunistpartiets ledning”.

Statsapparaten genomsyras av kommunistpartiet. Varje administrativ nivå styrs av en representant för staten och en för partiet, där partiets företrädare har störst makt. Partiets högsta beslutsfattande organ är politbyrå och i synnerhet dess ständiga utskott, som för närvarande består av sju personer. Partiets politbyrås 25 medlemmar utses vart femte år i den nationella partikongressen.

Statens högsta verkställande organ kallas för Statsrådet (*State Council*) och leds av premiärministern. Den nationella folkkongressen, som enligt grundlagen är statens högsta lagstiftande organ, sammanträder en gång per år. Av de 2 980 ledamöterna är 742 kvinnor och 438 tillhör någon av Kinas 55 olika minoritetsgrupper. Folkkongressen fyller huvudsakligen en symbolisk funktion. Ledamöterna väljs indirekt av folkkongresserna i provinserna i mars vart femte år, nästa gång 2023. Folkkongresserna på lägre nivå utses officiellt genom direktval vart femte år. Kommunistpartiet har stort inflytande över samtliga kandidaters valbarhet och valresultat. Oberoende kandidater, i synnerhet personer med kritisk hållning till kommunistpartiet, har mycket svårt att ställa upp i valen. Ingen statistik över valdeltagande publiceras.

Det civila samhällets utrymme

Utrymmet för det civila samhället att verka är mycket begränsat. Kina gör en tydlig skillnad mellan inhemska organisationer och sådana som har koppling till utlandet. Civilministeriet har det övergripande ansvaret för inhemska organisationers arbete medan ministeriet för allmän säkerhet har särskilt ansvar för utländska organisationer.

Trycket på civilsamhället från såväl polis som säkerhetstjänst har ökat sedan den så kallade NGO-lagen trädde i kraft 2017. Inhemska organisationer som

tar emot utländsk finansiering är särskilt utsatta för granskning. Under senare år har flera civilsamhällsaktörer anklagats för brott mot den nationella säkerheten. Under våren 2021 stängde myndigheterna ner hundratals inhemska organisationer som ansågs vara olagliga. I oktober 2021 utfärdade civilministeriet en femårsplan för civilsamhället som framhöll behovet av att stärka tillsynen och kontrollen av sektorn.

Enligt ministeriet för allmän säkerhet fanns det 604 utländska organisationer i Kina i slutet av 2021. Utländska organisationer måste registreras och ha en statligt sanktionerad sponsor för sin verksamhet. En stor majoritet av de registrerade utländska organisationerna verkar inom handel och affärsverksamhet. Många organisationer som tidigare arbetade inom områden som regeringen anser vara känsliga har varit tvungna att lämna Kina sedan NGO-lagen trädde i kraft. Ingen av de nu registrerade utländska organisationerna verkar inom områdena mänskliga rättigheter eller hbtqi-frågor. Många utländska organisationer ser sig tvungna att bedriva själv censur och anpassa sina aktiviteter till vad det politiska klimatet tillåter.

Det finns en lång rad så kallade regeringsstyrda icke-statliga organisationer (*government-organized non-governmental organizations*), inom områden som inte ifrågasätter eller utmanar kommunistpartiets officiella linje. Officiella så kallade massorganisationer med direkt koppling till kommunistpartiet, som till exempel Kinas kvinnoförbund eller Kinas förbund för personer med funktionsnedsättning, ansvarar för att övervaka och samordna genomförandet av den officiella politiken inom sina respektive områden.

FN har anklagat Kina för hot och repressalier mot människorättsförsvarare och civilsamhällesorganisationer som samarbetat med FN. Enligt en rapport av FN:s generalsekreterare till FN:s råd för mänskliga rättigheter i december 2021 har kinesiska medborgare som samarbetat med FN bland annat utsatts för godtyckliga frihetsberövanden. Rapporten nämnde exempelvis människorättsförsvararen Li Qiaochu som frihetsberövades i februari 2021, förmodat som en repressalie för att hon i ett videosamtal hade talat med två experter från FN:s arbetsgrupp för påtvingade eller ofrivilliga försvinnanden.

IV. MEDBORGERLIGA OCH POLITISKA RÄTTIGHETER

Respekt för rätten till liv, kroppslig integritet och förbud mot tortyr

Tortyr förekommer trots att det är förbjudet i lag. Trovärdiga rapporter, bland annat från FN, *Amnesty International* och *Human Rights Watch*, beskriver förekomsten av såväl fysisk som psykisk tortyr. Personer som är administrativt frihetsberövade eller hålls i så kallat ”förvar på bestämd plats” löper större risk att utsättas för tortyr eller annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. ”Förvar på bestämd plats” är en form av frihetsberövande som bland annat tillämpas vid misstanke om brott mot den nationella säkerheten och som har kritiserats bland annat av FN:s kommitté mot tortyr. Personer som frihetsberövats inom ramen för detta system har inte rätt till juridiskt biträde eller kontakt med anhöriga. Enligt människorättsorganisationen *Safeguard Defenders* hölls över 5000 personer i ”förvar på bestämd plats” under 2020.

I juni 2021 uttryckte FN:s specialrapportör för människorättsförsvareares situation allvarlig oro över otaliga rapporter som tyder på att tortyr och annan grym eller förnedrande behandling av människorättsförsvare i kinesiskt förvar fortsatt förekommer. Detta trots att FN, inklusive FN:s kommitté mot tortyr, upprepade gånger rekommenderat Kina att vidta kraftfulla åtgärder. Specialrapportörens rapport till FN:s generalförsamling den 19 juli 2021 beskrev vidare rapporter om missförhållanden i kinesiska häkten och fängelser.

Upprepade vittnesmål vittnar om att systematisk tortyr, sexuellt våld och förnedrande behandling i förvar förekommer i den autonoma regionen i Xinjiang.

Det finns rapporter om undermåliga förhållanden i fängelser vad gäller faciliteter, mat, mediciner och läkarvård.

Handel med kvinnor och barn för tvångsäktenskap, prostitution eller tvångsarbete förekommer. De flesta av de som utsätts för människohandel kommer från landsbygden eller grannländerna. Kina har ingen särskild lag mot människohandel men det finns en nationell handlingsplan mot människohandel för perioden 2021-2030.

Användande av organ från avrättade personer är förbjudet. Enligt kinesisk lag får enbart frivilliga organdonationer förekomma. Trots detta överstiger transplantationsindustrins omfattning och hastighet vad som bedöms vara möjligt via landets frivilliga donationssystem. I juni 2021 uttryckte ett flertal av FN:s specialrapportörer oro över rapporter om att organ tas från frihetsberövade personer som tillhör minoriteter.

Dödsstraff

Antalet personer som avrättas i Kina varje år är en statshemlighet. *Amnesty International* uppskattar att Kina avrättade tusentals personer under 2020, mer än dubbelt så många som resten av världen tillsammans.

Dödsstraff finns på straffskalan för 46 olika brott, inklusive ekonomiska brott som förskingring, korruption och mutbrott. I vissa fall används påföljden ”dödsstraff med två års uppskov”, ett straff som vanligtvis omvandlas till livstids fängelse. Enligt civilsamhällesorganisationen *Dui Hua Foundation* har antalet personer från den muslimska minoritetsgruppen uigurer från regionen Xinjiang som döms till döden ökat. Personer som var yngre än 18 år när brottet begicks, kvinnor som är gravida vid rättegångstillfället samt personer som vid rättegången är äldre än 75 år, och som inte har dödat annan ”på särskilt grymt sätt”, undantas från dödsstraff.

Rätten till frihet och personlig säkerhet

Godtyckliga frihetsberövanden och påtvingade försvinnanden förekommer, även utanför Kinas gränser. Det förekommer också att politiska fångars familjer trakasseras och frihetsberövas under kortare perioder.

Den svenske medborgaren Gui Minhai frihetsberövades godtyckligt år 2015 och dömdes av en kinesisk domstol i februari 2020 till tio års fängelse.

Reserestriktioner kan tillämpas, såväl för inrikes- som utrikesresor. Det förekommer att personer som misstänks hysa regimkritiska åsikter nekas utresa från Kina eller får sina resedokument indragna. Lokala resebegränsningar är särskilt förekommande i regioner där en stor andel av befolkningen tillhör etniska och religiösa minoriteter, framförallt i Tibet och Xinjiang. Det är vanligt förekommande att misstänkta regimkritiker sätts i husarrest eller tvingas resa bort inför årsdagar eller stora evenemang som anses politiskt känsliga, till exempel årsdagen för massakern vid Himmelska fridens torg 1989.

Systemet med ”försvar på bestämd plats” liksom det besläktade utomrättsliga systemet ”kvarhållande i häkte” tillåter att personer frihetsberövas under längre perioder, utan att kunna meddela sig med omvärlden. ”Kvarhållande i häkte” används bland annat vid misstanke om korruption. Enligt beräkningar från *Safeguard Defenders* har antalet personer som frihetsberövas inom systemet ”förvar på bestämd plats” ökat från i genomsnitt cirka 50 000 personer 2018 till över 80 000 personer 2021. Antalet personer som frihetsberövats inom ”kvarhållande i häkte” beräknar *Safeguard Defenders* ha ökat från cirka 13 500 personer 2018 till närmare 60 000 personer 2021. Tvångsvård samt påtvingad utbildning, omskolning och rehabilitering förekommer bland annat för personer i prostitution och drogmissbruk samt för personer som fängslats för sina religiösa eller politiska övertygelser.

Rörelsefriheten för personer som tillhör minoriteter, särskilt uigurer, är begränsad, både vad gäller resor inom och utanför Kina. I november 2020 uttryckte FN:s kommitté mot rasdiskriminering stark oro över det mycket stora antalet uigurer och personer som tillhör andra minoriteter som hålls godtyckligt i utomrättsliga interneringsanläggningar i Xinjiang, samt att barn till de internerade har placerats på statliga institutioner utan föräldrarnas samtycke. Enligt bland annat människorättsorganisationen *Human Rights Watch* har det skett en kraftig ökning av antalet personer som dömts till långa fängelsestraff i Xinjiang sedan 2016. Kina har sedan 2018 slutat att publicera offentlig information om fängelsedomar i Xinjiang men bland annat forskningsinstitutet *Australian Strategic Policy Institute* (ASPI) har genom satellitbilder kunnat visa en stor ökning i antalet fängelser i regionen. Vidare tyder vittnesmål från Xinjiang på att ett stort antal uigurer och personer som tillhör andra minoriteter har flyttats från interneringsanläggningar till fängelser genom summariska rättegångar.

Rörelsefriheten inom landet påverkas av Kinas folkbokföringssystem (*hukou*), som innebär att rätten till hälsovård, utbildning och andra sociala tjänster kopplas till var personer är folkbokförda. Det är ofta mycket svårt att ändra folkbokföringsort. Detta drabbar främst Kinas många inhemska migrantarbetare och deras barn, vars tillgång till exempelvis vård och skola kringskärs. Trots reformer kvarstår betydande utmaningar.

Den teknologiska övervakningen har ökat i omfattning i hela landet de senaste åren, inklusive användandet av artificiell intelligens.

Övervakningssystemen kontrolleras av lokal polis. All insamlad data och personuppgifter står till myndigheternas förfogande.

Yttrande-, press- och informationsfrihet, inklusive på internet

Yttrande-, press- och informationsfriheten garanteras i konstitutionen men är kraftigt inskränkt. Personer som rapporterar om politiskt känsliga frågor löper stor risk att trakasseras, hotas eller gripas. Det är särskilt känsligt att ifrågasätta kommunistpartiets maktmonopol och att direkt kritisera det högsta ledarskapet.

Medieutbudet är rikt, men all rapportering måste följa politiskt sanktionerade riktlinjer. Kommunistpartiet har under Xi Jinpings ledning skärpt kontrollen över information, mediebolag och journalister. Såväl traditionella som sociala medier regleras och granskas. Direkt och indirekt censur är utbredd. Övervakning och avlyssning förekommer.

Många utländska nyhetsportaler, sökmotorer, mobilappar och sociala nätverksplattformar är blockerade. Under 2021 blockerades ytterligare ett antal utländska mobilappar och sociala nätverksplattformar, bland annat *LinkedIn*, *Signal* och *Clubhouse*. Så kallade VPN-tjänster, som används för att kringgå censuren på internet, är förbjudna. Hur strikt förbudet efterlevs varierar dock.

Antalet internetanvändare översteg en miljard under 2021, enligt officiella myndigheter. Inhemska bloggar och kommunikationskanaler används flitigt. Censuren är dock omfattande och kontrollen av internet har stärkts. Lagstiftning mot "ryktesspridning på internet" används regelmässigt för att tysta kritiska röster. Material som publicerats online används ofta som bevisning för att döma människorättsförsvarare.

Enligt officiella källor stängdes över 17 000 internetsidor och 4 445 varningsmeddelanden utfärdades till onlineplattformar 2021. I januari 2021 trädde nya begränsningar för publicering av inlägg på internet i kraft som ledde till att flera konton på sociala medier stängdes ned. 2021 infördes lagstiftning som kriminaliserade kränkningar av "hjältar och martyrer" samt medlemmar av de väpnade styrkorna. Överträdelser kan ge upp till tre års fängelse. *Freedom House* rapport över friheten på nätet 2021 beskrev för sjunde året i rad Kina som det land i världen som har sämst internetfrihet.

Utländska journalister vittnar om att förutsättningarna för att rapportera från Kina har försämrats. Reportrar utan gränser placerar Kina på plats 175 av 180 granskade stater i sitt årliga pressfrihetsindex 2021. De anger att över 100 journalister och bloggare sitter fängslade.

Rätten till mötes- och föreningsfrihet

Mötes- och föreningsfriheten är i hög grad inskränkt, bland annat genom krav på att alla yrkesmässiga, sociala och ekonomiska organisationer och samfund ska registreras och godkännas av myndigheterna. Det är i princip omöjligt att etablera en fristående organisation inom områden som bedöms som politiskt känsliga.

Tillstånd för fredliga demonstrationer beviljas sällan. Varje år äger ändå många protester rum som omfattar allt från några hundra till tiotusentals personer. Officiell statistik över antalet protester saknas och de bevakas sällan av media.

Kinas rankning i den internationella fackliga samarbetsorganisationen ITUCs *Global Rights Index* 2021 var 4 av 5, vilket innebär att systematiska övergrepp på arbetstagare rättigheter förekommer.

Religions- och övertygelsefrihet

Religionsfriheten är kraftigt inskränkt. Den kinesiska staten erkänner fem religioner/trosinriktningar: buddhism, taoism, islam, protestantism och katolicism. Sedan 2017 har kommunistpartiet inskränkt religionsfriheten alltmer. Ytterligare begränsningar trädde i kraft 2020 och 2021.

Partimedlemmar är förbjudna att utöva någon religion. Det finns uttalade krav på att all religion måste "anpassas till Kinas förutsättningar". Sedan 2019 genomför regeringen en kampanj för att "sinifiera" religionsutövningen och säkerställa att all religiös verksamhet är i linje med kommunistpartiets politik.

Religionsutövning som följer statliga riktlinjer och som är kontrollerad av staten kan för det mesta ske utan problem. Straffen för att utöva religion i andra former än de av staten godkända kan vara mycket hårda. Religiösa samfund och byggnader avsedda för religionsutövning måste registreras. Spridning av religiöst innehåll på nätet kräver tillstånd.

Religionsfriheten är särskilt begränsad i Xinjiang och Tibet. Personer som tillhör religiösa och etniska minoriteter i Xinjiang, i synnerhet muslimer, begränsas i sin religionsutövning, bland annat genom restriktioner för statligt anställda och ungdomar att delta i firandet av religiösa högtider samt genom förbud mot religiösa uttryck som att bära slöja och att ha skägg. Muslimska religiösa ledare måste delta i regelbunden ideologisk-politisk utbildning för att säkerställa att deras verksamhet stödjer kommunistpartiet. Rapporter och satellitbilder har visat att flertalet religiösa platser och byggnader i Xinjiang har förstörts eller stängts för allmänheten under senare år.

Rapporter om repressiva metoder och kontroll av kloster, munkar och nunnor i Tibet och tibetanska områden förekommer. Enligt *International Campaign for Tibet* lever munkar och nunnor i Tibet under ständig övervakning och utsätts för ideologisk kontroll samt begränsas i sina fysiska aktiviteter. Att erkänna den nuvarande Dalai lama som ledare för den tibetanska buddhismen är förbjudet och leder till långa fängelsestraff. Det finns ingen information om situationen för den av Dalai Lama utsedda Panchen Lama, Gedhun Choekyi Nyima, som är försvunnen sedan hans utnämning 1995, då han var sex år gammal.

Repressalier mot oregistrerade kristna samfund är vanligt förekommande. Oregistrerade kyrkor har stängts, utövare har arresterats och kristna symboler har rivits i flera delar av landet. Enligt vittnen förekommer det att medlemmar i oregistrerade kristna samfund pressas att underteckna dokument där de avsäger sig sin kristna tro och församlingstillhörighet.

Religiösa rörelser som klassificeras som sekter är särskilt övervakade. Falun Gong-rörelsen är förbjuden sedan 1999. Anhängare döms regelmässigt till långa fängelsestraff och rapporter om hur utövare utsätts för både psykologiska och fysiska övergrepp för att avsäga sig sin tro förekommer.

Enligt rapporter från bland annat *Dui Hua Foundation* använde regeringen covid-19 pandemin som förevändning för att ytterligare öka övervakningen och frihetsberövandet av religiösa utövare, inklusive medlemmar av statligt sanktionerade samfund.

V. EKONOMISKA, SOCIALA OCH KULTURELLA RÄTTIGHETER

Rätten till arbete, rättvisa arbetsvillkor och relaterade frågor

Kina har ratificerat fyra av ILO:s åtta kärnkonventioner, men inte konventionerna 29, 87, 98 och 105 som bland annat rör tvångsarbete och organisationsfrihet.

Enligt kinesiska myndigheter var arbetslösheten 5,1 procent 2021. Den verkliga arbetslösheten kan antas vara betydligt högre eftersom den informella sektorn är stor. Kinesisk arbetsrätt ger ett relativt gott skydd för arbetstagare, exempelvis vad gäller anställningstrygghet och reglerad arbetstid, men det finns brister i genomförandet. Minimilöner fastställs av provinserna och skiljer sig därmed åt mellan olika delar av landet. Inkomstskillnaderna inom Kina förblir betydande trots en uttalad ambition att minska dem. Enligt officiell statistik från 2020 levde cirka 40 procent av Kinas befolkning på mindre än 1000 RMB (motsvarande cirka 1500 SEK) per månad.

Kinas enda officiella fackförening, *All-China Federation of Trade Unions* (ACFTU), står direkt under kommunistpartiets kontroll. Så kallade ”kollektiva överläggningar” mellan arbetsgivare och anställda förekommer på företagsnivå men är ofta mer att betrakta som symboliska. Nästan alla provinser har lokala lagar eller regler för sådana konsultationer.

Det förekommer många arbetsrelaterade tvister. Enligt organisationen *China Labour Bulletin* förekom över 1 000 strejker under 2021. Merparten gällde obetalda löner. Kinas många inhemska migrantarbetare tenderar att ha svårare att driva sina intressen i sådana tvister.

Enligt ILO:s beräkningar lönearbetade 61 procent av alla kvinnor i Kina och 75 procent av alla män 2020. Officiell statistik från 2019 visade att kvinnor i genomsnitt tjänade 22,5 procent mindre än män för likvärdigt arbete. Kvinnor har rätt till 98 dagars betald föräldraledighet till en nivå som minst motsvarar arbetsgivarens genomsnittliga lön. Män är berättigade till 14 dagars föräldraledighet men det är ovanligt att den tas ut. Det finns en stor regional variation i föräldraledighetsförmåner.

Män pensioneras vid 60 års ålder medan fabriksarbetande kvinnor pensioneras vid 50 år och kvinnliga tjänstemän vid 55 års ålder. Särskilt svåra arbetsförhållanden eller funktionsnedsättning möjliggör tidigare pension.

Diskriminering på arbetsplatser förekommer. Gravida kvinnor och mödrar är särskilt utsatta, liksom personer som tillhör vissa etniska minoriteter. Det är olagligt att anställa barn under 16 år, men barnarbete förekommer.

Det finns trovärdiga rapporter om att uigurer och personer som tillhör andra etniska minoriteter utsätts för tvångsarbete i Xinjiang och i andra delar av Kina, bland annat för underleverantörer till internationella företag. I mars 2021 uttryckte en grupp FN-experter allvarliga farhågor över att uigurer och personer som tillhör andra minoriteter i Xinjiang var utsatta för människohandel, tvångsarbete och arbetsvillkor som innebar utnyttjande.

Kina har undertecknat FN:s vägledande principer om företagande och mänskliga rättigheter men kinesiska företag har vanligen en begränsad uppfattning om sin roll i att värna mänskliga rättigheter.

Rätten till bästa uppnåeliga fysiska och mentala hälsa

Tillgången och kvaliteten på hälso- och sjukvård skiljer sig åt mellan olika delar av Kina. I landets västra delar och på landsbygden är tillgången och kvaliteten sämre. Endast grundläggande vård täcks av det statliga systemet. Privata sjukvårdsalternativ är dyra och därmed inte tillgängliga för låginkomsttagare och fattiga.

Den förväntade medellivslängden var enligt Världsbanken 75 år för män och 79 år för kvinnor år 2019. Enligt officiell statistik från 2020 var spädbarnsdödligheten drygt fem dödsfall per 1000 födda, medan mödradödligheten var 16,9 dödsfall per 100 000 födslar.

Kina införde en nolltoleransstrategi mot spridning av covid-19 efter det inledande utbrottet i staden Wuhan 2020. Nolltoleransstrategin har inneburit relativt få covid-relaterade dödsfall men även rigorösa tvångsåtgärder, bland annat plötsliga nedstängningar av bostadsområden, skolor och ibland även hela städer under längre perioder utan säkerställd tillgång till mat, vatten och hälsovård för medborgarna.

Rätten till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter inskränks genom familjeplaneringspolitiken. Efter en ändring i familjeplaneringslagen 2021

tillåts alla par att skaffa tre barn. I och med lagändringen avskaffades böter för par som bryter mot familjeplaneringslagen genom att skaffa fler barn än tillåtet. Enligt lagändringen ska familjeplaneringspolitiken fortsättningsvis stödja genomförandet av ”aktiva födelsefrämjande åtgärder”, bland annat utlovas belöning till par som följer bestämmelserna.

I den nationella handlingsplanen för kvinnors utveckling (2021–2030) framhålls målet att minska antalet aborter som genomförs på ”icke-medicinska grunder”, utan närmare specificering. Handlingsplanen betonar vidare att alla skolelever ska få tillgång till sex- och samlevnadsundervisning, vilket tidigare i regel inte förekommit. Preventivmedel är lättillgängliga och enligt handlingsplanen ska kvinnors rätt att informerat och självständigt välja preventivmedel säkerställas. Vittnesmål från Xinjiang gör gällande att personer som frihetberövats i interneringsanläggningar har påtvingats användande av preventivmedel eller tvångssteriliserats.

Rapporter förekommer om att personer med vissa sjukdomar, till exempel hiv/aids eller hepatit samt personer som lever med drogmissbruk, utsätts för diskriminering bland annat inom vården och på arbetsmarknaden. Enligt UNAIDS levde år 2020 runt 1,1 miljoner personer med hiv eller aids i Kina.

Miljöförstöring är ett allvarligt problem. Särskilt påtagliga är problemen med luftföroreningar. Även föroreningarna av mark och vatten är allvarliga och påverkar jordbrukets produktivitet samt livsmedelssäkerheten. År 2021 uppdaterades Kinas långsiktiga klimatstrategi inom Parisavtalet med mål att kulminera koldioxidutsläppen till 2030 och nå koldioxidneutralitet till 2060.

Rätten till utbildning

Grundprincipen är att utbildning ska vara avgiftsfri under de första nio obligatoriska skolåren. Vissa kostnader, till exempel för extra studiematerial, tillkommer dock. Utbildning inom det allmänna skolsystemet erbjuds endast på den ort där barnet är folkbokfört. Subventioner till privata skolor som riktar sig till migrantarbetares barn förekommer. Barn som inte registrerats (exempelvis eftersom deras mödrar var ensamstående vid födseln eller eftersom de fötts in i familjer som redan uppnått maximalt antal tillåtna barn enligt den officiella familjepolitiken) har inte rätt till skolgång.

Utbildningens kvalitet skiljer sig mycket åt mellan städer och landsbygd. Läskunnigheten bland personer över 15 års ålder var enligt Unesco 96,8

procent år 2018, och var något högre bland män (98,5 procent) än bland kvinnor (95,1 procent).

Barn som tillhör minoriteter ges begränsad möjlighet till undervisning i hemspråk och den egna minoritetens kultur och historia, i synnerhet i Tibet och Xinjiang. Restriktionerna har blivit hårdare sedan centralregeringen 2017 utfärdade riktlinjer för att stärka traditionell (han)kinesisk kultur och ”socialistiska kärnvärden” inom grundskolan. I augusti 2020 utbröt storskaliga protester i Inre Mongoliet efter en läroplansreform där mongoliska ersattes med mandarin i undervisningen och i läroböcker.

I augusti 2021 inkluderades "Xi Jinpings tankar om socialism med kinesiska särdrag för en ny era" i den nationella läroplanen från grundskola till universitet.

Kina bedriver aktivt ett politiskt motiverat forskningsarbete inom mänskliga rättigheter som en del av en övergripande ambition att förändra begreppets innebörd, inte minst inom FN, bland annat genom betoning på ”kollektiva rättigheter” och nationell suveränitet istället för individuella rättigheter. Särskilda center har bland annat etablerats på olika universitet.

Rätten till en tillfredsställande levnadsstandard och social trygghet

Kinas åtaganden vad gäller fattigdomsbekämpning är ambitiösa, en central del av Kinas uttalade arbete med mänskliga rättigheter och en legitimitetsfråga för kommunistpartiet. Enligt regeringen uppnådde landet sin målsättning 2020 om att hela landets befolkning ska befinna sig över den nationella gränsen för extremfattigdom. I UNDP:s index för mänsklig utveckling 2020 rankades Kina på plats 85 av 189 länder.

Den ekonomiska tillväxten är ojämnt fördelad. Skillnaden i levnadsstandard är stor mellan stad och landsbygd, kustregion och inland samt mellan den största etniska gruppen (han-kineser) och vissa nationella minoriteter. Kinas Ginikoefficient var 0,47 år 2020 enligt den Nationella statistikbyrån, vilket visar relativt stora inkomstskillnader.

VI. RÄTTEN ATT INTE UTSÄTTAS FÖR DISKRIMINERING

Kvinnors åtnjutande av de mänskliga rättigheterna

Grundlagen garanterar lika rättigheter för män och kvinnor. Enligt lag har kvinnor och män samma rätt till arv, utbildning och ägande samt rätt till lika lön för likvärdigt arbete. Människohandel, tvångsäktenskap, våldtäkt och sexuella trakasserier är förbjudna. I praktiken kvarstår emellertid betydande utmaningar. Traditionella patriarkala tankemönster förekommer på alla nivåer i samhället och utgör fortsatt ett hinder för jämställdhet. Medvetenheten om jämställdhet har dock ökat bland unga kineser.

År 2021 rankades Kina på plats 107 av 156 länder i *World Economic Forums* jämställdhetsindex. Kvinnor är underrepresenterade framförallt inom politiken men också i näringslivet, såväl i absoluta tal som på högre och beslutsfattande positioner.

Kvinnors reproduktiva rättigheter är kringskurna av familjeplaneringspolitiken. Sedan 2021 tillåts par att skaffa tre barn. Ogifta kvinnor som föder barn inkluderas inte i landets familjelagstiftning och får därmed inte tillgång till grundläggande offentlig service, varken för sig själva eller för barnet.

Trots förbud mot könselektiva aborter har den ettbarnspolitik som Kina bedrivit under 35 år i kombination med patriarkala värderingar lett till att det fötts betydligt fler pojkar än flickor. Enligt officiella siffror fanns 2020 cirka 30 miljoner fler män än kvinnor i Kina.

Den nationella handlingsplanen för kvinnors utveckling (2021–2030) inkluderar bland annat åtgärder för att säkerställa att kvinnor på landsbygden åtnjuter lika rättigheter, lika tillgång till utbildning, samt stärkt arbetsrättsligt skydd för kvinnor och åtgärder mot könsbaserad diskriminering.

Kina har ingen specifik antidiskrimineringslag. I januari 2021 trädde en ny civillag i kraft som för första gången definierade begreppet sexuella trakasserier. Flera fall av sexuella trakasserier har uppmärksammats de senaste åren, bland annat inom teknologiföretag och media.

Våld mot kvinnor förekommer i alla samhällsskikt, både i städer och på landsbygden. Genomförandet av Kinas första nationella lag mot våld i hemmet som trädde i kraft 2016 anses vara begränsat, trots att den allmänna

medvetenheten om problemet ökat. Enligt civilsamhällsorganisationer har lagen inte följts upp med nationella riktlinjer eller åtgärder för att skydda offren, som besöksförbud eller skyddade boenden. Traditionella tankemönster om att våld i nära relationer är en privat angelägenhet kvarstår, såväl inom rättsväsendet som i samhället i stort.

Feministiska rörelser har fått genomslag på sociala medier i Kina. Sedan 2018 har censuren av feministiska konton på sociala medier hårdnat och många konton har stängts ned och förbjudits.

Barnets rättigheter

Kina har vidtagit åtgärder för att följa FN:s barnkonvention. Det finns en nationell handlingsplan för barns utveckling som prioriterar barns hälsa, utbildning, juridiska skydd, levnadsmiljö och välbefinnande. Åga i skolan är förbjudet. Barnets medbestämmanderätt är ofta kraftigt åsidosatt. Barn som är föräldralösa, har en funktionsnedsättning, lever på gatan eller som bor ensamma alternativt med begränsad tillsyn är särskilt utsatta.

År 2020 föddes 10,62 miljoner barn i Kina - motsvarande ett fruktsamhetstal på 1,3 barn per kvinna, vilket var den lägsta nivån sedan 1949. Bidragande orsaker till de låga födselotalen anses vara höga kostnader för bland annat barnomsorg och utbildning, det bristande rättsliga skyddet för kvinnor på arbetsmarknaden samt avsaknaden av statligt finansierat stöd för familjer.

En ny lag om skydd av minderåriga trädde i kraft i juni 2021. Lagen föreskriver en rad skydds rättigheter för barn, bland annat skydd mot våld i hemmet, mot misshandel och mot att bli övergiven av vårdnadshavare, skydd mot tvångsäktenskap, samt skydd mot exploatering genom arbete.

Bortförande av och handel med barn förekommer. Olaglig adoption förekommer och är mer utbredd gällande pojkar. Fler flickor utnyttjas i prostitution. Sexuellt umgänge med barn under 14 år är förbjudet i lag. Värkning till militären sker tidigast vid 18 års ålder. I december 2020 sänktes Kinas straffmyndighetsålder från 14 till 12 år. Sänkningen innebär att barn mellan 12 och 14 år kan hållas straffrättsligt ansvariga för grova brott, såsom mord.

Rättigheter för personer som tillhör nationella, etniska, språkliga och religiösa minoriteter samt urfolk

Den kinesiska staten har fastställt att det finns 55 etniska minoriteter i Kina. Majoritetsbefolkning utgörs av han-kineser. Totalt utgör personer som tillhör de av staten identifierade minoritetsgrupperna omkring nio procent av befolkningen. Diskrimineringen mot och segregeringen av personer som tillhör minoriteter är utbredd. Regeringen har de senaste åren intensifierat politiken för att främja en så kallad ”stark känsla av en kinesisk nationell gemensam identitet” bland minoritetsbefolkningarna, vilket lett till ett stärkt fokus på språklig, kulturell och politisk assimilering. Detta har bland annat inneburit att undervisning på minoritetsspråk i allt större utsträckning har ersatts med undervisning på kinesiska i minoritetsdominerade skolor.

Kinas politik i Xinjiang bidrar till långtgående diskriminering på etniska och religiösa grunder mot personer som tillhör Xinjiangs muslimska uiguriska minoritet och andra minoriteter. Den utbredda övervakningen i regionen riktar sig oproportionerligt mot dessa personer. Rörelsefriheten för personer som tillhör minoriteter, särskilt uigurer, är begränsad både vad gäller resor inom och utanför Kina. Påtryckningar förekommer mot personer från den uiguriska eller andra minoriteter med koppling till Xinjiang som är bosatta i utlandet. Allvarliga inskränkningar i religionsfriheten förekommer. Inskränkningar i kulturella uttryck, såsom språk, uigurisk musik och skrifter, huvudbonader och långt skägg, har också intensifierats. Utländska journalister och diplomater övervakas rutinmässigt i samband med besök till regionen, vilket försvårar möjligheterna till oberoende bedömningar.

I november 2020 uttryckte FN:s kommitté mot rasdiskriminering stark oro över det stora antalet uigurer och andra minoriteter som hålls godtyckligt frihetsberövade i utomrättsliga interneringsanläggningar, samt att barn till de internerade placerats på statliga institutioner, även utan föräldrarnas samtycke. Farhågor framhölls över att icke-statliga organisationer hindras från att dokumentera och utreda kränkningar, samt att den statliga kontrollen över det dagliga livet i Xinjiang, inklusive genom ansiktsgenkänningssystem för att identifiera uigurer, utgör brott mot internationella folkrättsliga förbud mot diskriminering.

Enligt trovärdiga vittnesmål förekommer tvångssterilisering av kvinnor som tillhör den uiguriska och andra minoriteter, liksom påtvingad födelsekontroll.

Enligt officiell statistik sjönk födelsetalen i minoritetsdominerade områden i Xinjiang med nästan hälften mellan 2017 och 2019.

Bland annat *Amnesty International* och *Human Rights Watch* har dokumenterat flera fall där uigurer ges mycket hårda straff i samband med anklagelser relaterade till religiös extremism, terrorism eller separatism.

Möjligheten att besöka Tibet är alltså begränsad. Särskilda tillstånd behövs för besök, i synnerhet för utländska journalister och vid officiella besök av företrädare från andra länder. Detta gör det svårare att få tillgång till verifierad information om situationen för de mänskliga rättigheterna i regionen. Rapporter om ökad övervakning och tvångsinternering av tibetaner förekommer, liksom rapporter om tvångsarbete. Under 2021 har det kommit flera rapporter om tibetaner som utsatts för tortyr i häkte och som sedan dött strax efter att de frisläppts.

I maj 2020 införde myndigheterna i Tibet regler "för främjande av nationell enighet" som bland annat syftar till att fasa ut undervisning på tibetanska i grundskolor. Enligt civilsamhällsorganisationen *Tibet Action Institute* tvingar kinesiska myndigheter majoriteten av alla tibetanska barn att gå i statliga, kinesiskspråkiga internatskolor där barnen riskerar att mista sitt modersmål och sin kulturella identitet. Efter att nya riktlinjer införts i november 2020 om skärpta kontroller av internetkommunikation som "undergräver nationell enighet" ökade antalet frihetsberövade tibetaner anklagade för brott genom internetkommunikation.

Hbtqi-personers åtnjutande av mänskliga rättigheter

Grundlagen innehåller inget förbud mot diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet. Det finns heller inte något rättligt skydd mot hatbrott eller diskriminering av hbtqi-personer. Samkönade sexuella handlingar är inte förbjudna, men samkönade äktenskap eller registrerade partnerskap erkänns inte. Samkönade par saknar rätt att adoptera.

Regeringens officiella ståndpunkt gentemot hbtqi-personers rättigheter är "uppmuntra inte, avskräck inte och främja inte". Kinas nationella handlingsplan för mänskliga rättigheter (2021-2025) nämner varken sexuell läggning eller könsidentitet.

Toleransnivån gentemot hbtqi-personer i samhället och inom familjen tenderar att vara låg, dock högre i storstäderna och bland yngre personer. En stor del av alla hbtqi-personer väljer därför att inte berätta om sin läggning eller könsidentitet. Våld och trakasserier mot hbtqi-personer i skolmiljö förekommer. Hbtqi-personers representation i media är låg, särskilt i traditionella massmedier. Den 1 september 2021 införde myndigheterna ett förbud mot att visa ”feminina män” på TV.

Utrymmet för hbtqi-personers aktiva deltagande i samhället har begränsats sedan 2020. Flera hbtqi-evenemang som tidigare år arrangerats har tvingats att ställa in efter påtryckningar från lokala myndigheter. I juli 2021 stängde kinesiska sociala medier ned dussintals hbtqi-konton.

Flyktingars och migranternas rättigheter

Enligt grundlagen kan asyl beviljas på politiska grunder men specifik asyllagstiftning och ett nationellt asylsystem saknas.

Enligt UNHCR fanns 313 asylärenden registrerade i januari 2021. Över hälften av dessa rörde personer från Somalia, Syrien, Pakistan, Afghanistan och Jemen. De som söker asyl i Kina sänds i regel tillbaka till sina ursprungsländer. Kinesiska myndigheter betraktar nordkoreanska flyktingar som ekonomiska migranter och har för vana att återsända dem, trots riskerna för tortyr och bestraffning, i linje med bilateralt avtal om återsändande av asylsökande.

Det årliga antalet asylsökande från Kina har enligt UNHCR ökat från 15 362 personer år 2012 till 107 864 personer år 2020.

Rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Personer med funktionsnedsättning har enligt lag rätt till utbildning, arbete och vissa förmåner. Diskriminering förekommer dock, bland annat inom utbildningsväsendet och i arbetslivet. Såväl fysiska som psykiska funktionsnedsättningar är stigmatiserade och det är inte ovanligt att personer med funktionsnedsättning göms undan. Den psykiatriska vården är underdimensionerad och det råder brist på utbildad personal. Förhållandena inom den psykiatriska vård som finns uppges vara bristfälliga. Personer med funktionsnedsättning som bor i mindre utvecklade regioner, samt kvinnor och flickor med funktionsnedsättning, tillhör de mest utsatta.

Den nationella massorganisationen Kinas förbund för personer med funktionsnedsättning (CDPF) samordnar politiken som rör personer med funktionsnedsättning. Enligt CDPF fanns cirka 32 miljoner personer med funktionsnedsättning registrerade 2020. Ett system med levnadsbidrag till personer med funktionsnedsättning i fattigdom och vårdbidrag till personer med grav funktionsnedsättning omfattar över 24 miljoner människor.

Sårbarheten hos personer med funktionsnedsättning ökade under covid-19 pandemin, särskilt i institutionella miljöer. Nya riktlinjer för att skydda rättigheterna för barn med funktionsnedsättning antogs 2020 sedan en ung tonåring med svår cerebral pares avlidit efter att ha lämnats ensam då hans far och yngre bror sattes i karantän.

VII. Exempel på svenskt och internationellt arbete rörande mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i Kina

Regeringens demokratisatsning, som går ut på att Sverige i alla sammanhang ska stå upp för demokratiska principer, arbeta för att stärka demokratin och uttrycka kritik när den brister, genomförs också i Kina.

Ambassadens arbete med mänskliga rättigheter i Kina spänner över en rad områden. Aspekter som rör mänskliga rättigheter integreras bland annat i ambassadens arbete för ansvarsfullt företagande och i ambassadens utåtriktade kultur- och kommunikationsarbete. Ambassaden har löpande kontakt med representanter för det kinesiska civilsamhället.

Det bilaterala utvecklingssamarbetet med Kina fasades ut 2013. Sida ger stöd till Raoul Wallenberginstitutet (RWI) som sedan 1990-talet har verksamhet i Kina. RWI spelade en viktig roll i inrättandet av ett mastersprogram i mänskliga rättigheter på Pekings universitet. Sida ger också stöd till *Dui Hua Foundation*, som arbetar med att uppmärksamma politiska fångars rättigheter i Kina. Vissa civilsamhällesorganisationer med stöd från Sverige bedriver verksamhet i Kina. Samarbete och projekt med Kina berör exempelvis ämnen som ansvarsfullt företagande samt kvinnors och barns åtnjutande av mänskliga rättigheter.

Sverige uppmärksammar regelbundet situationen för de mänskliga rättigheterna i Kina i samtal med kinesiska företrädare, i internationella sammanhang och i offentliga uttalanden. Vid den senaste granskningen av Kina inom ramen för FN:s universella granskningsmekanism (UPR) år 2018 tog Sverige upp fyra områden; utvecklingen för personer som tillhör etniska minoriteter, yttrandefrihet, kvinnors åtnjutande av mänskliga rättigheter samt rättigheter för frihetsberövade personer. Nästa granskning av Kina kommer att äga rum år 2023.

Sverige spelar en aktiv roll i EU:s arbete med mänskliga rättigheter i Kina. EU har pågående samarbeten med såväl kinesiska myndigheter som civilsamhällsorganisationer, och uttalar sig regelbundet om situationen vad gäller mänskliga rättigheter i Kina. I mars 2021 införde EU sanktioner mot fyra kinesiska tjänstemän och en enhet för brott mot mänskliga rättigheter i Xinjiang.

VIII. RATIFICERING AV CENTRALA KONVENTIONER OM MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (*International Covenant on Civil and Political Rights*, ICCPR) undertecknades år 1998, har inte ratificerats. Det fakultativa protokollet om enskild klagorätt och det fakultativa protokollet om avskaffandet av dödsstraffet är Kina inte part till.

Internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (*International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights*, ICESCR) ratificerades år 2001. Det fakultativa protokollet om enskild klagorätt är Kina inte part till.

Internationella konventionen om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering (*International Convention on the Elimination of all forms of Racial Discrimination*, ICERD) ratificerades år 1981.

Konventionen om avskaffandet av all slags av diskriminering mot kvinnor (*Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women*, CEDAW) ratificerades år 1980. Det fakultativa protokollet om enskild klagorätt är Kina inte part till.

Konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (*Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment*, CAT) ratificerades år 1988. Det fakultativa protokollet om förebyggande av tortyr är Kina inte part till.

Konventionen om barnets rättigheter (*Convention on the Rights of the Child*, CRC) ratificerades år 1992. Det fakultativa protokollet om indragning av barn i väpnade konflikter och det fakultativa protokollet om försäljning av barn, barnprostitution och barnpornografi ratificerades år 2008 respektive år 2002.

Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (*Convention on the Rights of Persons with Disabilities*, CRPD) ratificerades år 2008.

Internationella konventionen till skydd för alla människor mot påtvingade försvinnanden (*International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearances*, ICED) är Kina inte part till.

1951 års konvention angående flyktingars rättsliga ställning (*Convention Relating to the Status of Refugees, 1951 Refugee Convention*) och det tillhörande protokollet ratificerades år 1982.

Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen (*Rome Statute of the International Criminal Court*) är Kina inte part till.